

ارائه مدلی برای کیفیت تدریس اعضای هیئت علمی در دانشگاه

علوم انتظامی امین¹

تاریخ پذیرش: 1397/08/10

تاریخ دریافت: 1397/05/18

روح الله سالار،² کامران محمد خانی،³ امیرحسین محمد داودی⁴

از صفحه 185 تا 210

چکیده

زمینه و هدف: کیفیت تدریس در دانشگاه ها مسئله مهمی است که در سالیان اخیر بدان تأکید شده است. هدف این پژوهش تدوین مدلی برای کیفیت تدریس اعضای هیئت علمی دانشگاه علوم انتظامی امین است.

روش شناسی: این پژوهش از نظر هدف کاربردی و از نظر نوع داده ها آمیخته است. جمع آوری اطلاعات از طریق متون، نظریه ها، مدل ها و پژوهش های مرتبط و مصاحبه اولیه و تشکیل گروه کانونی به استعداد 6 نفر و سپس از طریق نمونه گیری هدفمند و مصاحبه نیمه ساختار یافته با 15 نفر از خبرگان دانشگاه خواسته شده تا درباره میزان اهمیت ابعاد، مؤلفه ها و شاخص های شناسایی شده و ابعاد، مؤلفه ها و شاخص های مطرح نشده را در سؤال بازپیان کنند. برای به دست آوردن اعتبار و روایی داده ها از دوروش بازبینی مشارکت کنندگان و مرور خبرگان غیر شرکت کننده در پژوهش استفاده شده است. داده ها از طریق میانگین و آزمون تی تک نمونه ای بررسی و بر اساس نرم افزار مکس کیودی 2018 مدل نهایی تدوین شد.

یافته ها و نتیجه گیری: یافته ها نشان می دهد مدل پیشنهادی کیفیت تدریس در دانشگاه علوم انتظامی دارای 4 بعد، طراحی تدریس، اجرای تدریس، ارزشیابی و ویژگی های فردی مدرس، 12 مؤلفه و 63 شاخص است. در بین مؤلفه ها، تدوین طرح درس و ویژگی اخلاقی مدرس (میانگین 9/07) و در بین شاخص های کیفیت تدریس، علاقه مندی به تدریس (میانگین 9/33) ارزشیابی تکوینی (میانگین 9/27)، استفاده از فناوری آموزشی، تجربه مدرسان، تعامل دانشجویان با مدرسان (میانگین 9/13) بیشترین ضریب اهمیت را داشته اند.

واژه های کلیدی: کیفیت، کیفیت تدریس، هیئت علمی، دانشگاه علوم انتظامی امین.

1- این مقاله برگرفته از پایان نامه مقطع دکتری در رشته مدیریت آموزشی از دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم تحقیقات می باشد.

2- دانشجوی دکتری رشته مدیریت آموزشی از دانشگاه آزاد واحد علوم و تحقیقات r.salar93@gmail.com

3- دانشیار دانشگاه آزاد واحد علوم و تحقیقات (نویسنده مسئول). globecampus@gmail.com

4- دانشیار دانشگاه آزاد واحد علوم و تحقیقات. adavoudi838@yahoo.com

مقدمه

کیفیت یکی از مهم‌ترین مسایل عصر حاضر است که نه تنها در صنعت بلکه در دنیای رقابتی امروزی در آموزش و پرورش مطرح است (خالق خواه، نجفی و زاهد بابلان، 1397: 144). در دو دهه گذشته نیاز روز افزون نسبت به کیفیت تدریس در دانشگاه‌ها و دیگر مراکز آموزش عالی در بیشتر کشورهای جهان احساس شده است. به طوری که هر سال به نام بهبود کیفیت تدریس استادان میلیون‌ها دلار در توسعه حرفه‌ای استادان هزینه می‌کنند تا اطمینان حاصل شود که استادان در یادگیری حرفه‌ای فعالیت می‌کنند (گوری، لی لود، اسمیت، بوو و الیس،¹ 2017: 99). اگر چه تحولات نظام آموزش عالی کشور در دو دهه گذشته از نظر جمعیت دانشجویی حاکی از رشد کمی است (الیز،² 2018 به نقل از خدیوی و سید کلان، 1397: 41) لیکن تدریس کیفیت به عنوان مسئله با اهمیت تبدیل شده است، زیرا زمینه آموزش عالی با تغییرات مداوم مواجه است، دانشجویان از نظر اجتماعی و جغرافیایی بطور قابل ملاحظه‌ای متنوع شده است (ناندوتریس،³ 2014: 2).

بهبود کیفیت یک امری نسبی در نظام آموزشی است که به آموزش در فرآیند یادگیری و تدریس کمک می‌کند و با هماهنگی همه بخش‌های سازمان اتفاق می‌افتد (بینجلوویل،⁴ 2016: 225). ایزلر⁵ (2000) معتقد است کیفیت تدریس از جمله عوامل قابل توجهی است که باید به عنوان بخشی از اهداف دانشگاهی مدنظر قرارگیرد که برآیند کیفیت مطلوب یادگیری بوده و در مراکز آموزش عالی، اصولاً ارتقای فرصت‌های یادگیری مؤثر برای دانشجویان، تعریف می‌شود (یوسف زاده، محبی و شاه مرادی، 1395: 53) از نظر پاریش⁶ عوامل مختلفی در تدریس کیفیت مؤثر هستند که از جمله می‌توان به برنامه درسی، محتوای آموزش، رویکردهای آموزشی، پشتیبانی دانشجویان، پاسخگویی به بازخورد ذی نفعان و ارزیابی مؤثر آموزش را اشاره کرد (پاریش، 2016: 2198). مارش⁷ (2009) براین عقیده است که کیفیت تدریس، آن چیزی است که

1- Gore, Lloyd, Smith, Bowea & Ellis

2- Ellis

3 - Nand & Teerath

4 - Bunglowala

5- ezlar

6 - Parrish

7- marsh

دانشجویان و اعضای هیئت علمی، آن را تدریس اثربخش می دانند و دربردارنده مؤلفه‌های کلی تدریس و یادگیری است و بیشتر با موقعیت‌های آموزش عالی مرتبط است. برخی دیگر نیز براین باورند که منظور از بعد کیفی آموزش، در واقع بررسی میزان مؤثر بودن فعالیت‌های تدریس است که شامل مهارت‌های تدریس، شخصیت، رفتار در کلاس و توانایی علمی استاد می‌شود (پاک مهر، جعفری ثانی، رضوانی و کارشکی، 1390: 3). هنرد وروسرور¹ (2012) عوامل مؤثر بر کیفیت تدریس را محتوای برنامه شرایط و موقعیت آموزشی و یادگیری، شرایط دانشجویان و ترکیب این عوامل می دانند. از نظر ناندوپاتل² برای کیفیت تدریس نباید همیشه تاکید بر نقش استاد باشد. بلکه باید تمام نهادها و محیط یادگیری را نیز شامل شود. رهبران گردانندگان اصلی افزایش کیفیت تدریس، هستند با این حال باید نقش اداره، بخش‌های پشتیبانی آموزشی و دانشگاه مرکزی که در ایجاد فرهنگ کیفیت تدریس مؤثر نقش مؤثری دارند را نیز در نظر گرفت (ناند وپاتل، 2014: 3).

تدریس کیفیت در آموزش عالی در مورد نتایج یادگیری دانشجویان است، اما ترویج تدریس با کیفیت را مؤسسات آموزش عالی انجام می‌دهند که با طیف وسیعی از چالش‌های که رو به رو هستند (قسلندی و رفاقلی³، 2014: 66)؛ به گونه ای که در سال 2005 بیش از 70 سازمان تخصصی این حوزه در 48 کشور جهان ایجاد شده است که یکی از مهم‌ترین روش‌های ارتقای کیفیت آموزشی، ارزیابی کیفیت تدریس است که اصلی‌ترین فن آن ارزشیابی مستمر آموزشی از طریق دانشجویان است. این روش پرکاربردترین روش است و از سال 1920 در دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی استفاده شده است (جوادی و عرب بفرانی، 1393: 4-3).

بنابراین، این واقعیت را باید قبول کرد که اگر کیفیت تدریس اعضای هیئت علمی دانشگاه‌ها مطلوب نباشد، آینده علمی و پژوهش کشور اطمینان بخش نخواهد بود، زیرا پایین بودن کیفیت تدریس و آموزش به تربیت نیروی انسانی بی کیفیت و بدون توان علمی و تخصصی منجر می‌شود. در نتیجه هدف‌های برنامه‌های رشد اقتصادی، سیاسی،

1- HénardRoseveare

2 - Nandpatle

3- Ghislandi P, Raffaghelli

اجتماعی و فرهنگی کشورها که متکی به نیروی انسانی ماهر است محقق نمی‌شود و موجب می‌شود اعتبار وجودی دانشگاه‌ها زیر سؤال رود (لیم¹، 2015: 12).

پژوهشگران بسیاری از قبیل بیگز²، تانگ³ (2007) والان⁴ (2003)، معتقدند که یکی از مشکلات دانشگاه‌ها بی توجهی به تدریس و کیفیت آن در مقابل فعالیت‌های پژوهشی است (یارمحمدزاد و همکاران، 1396: 32). از سوی دیگر هاوس و همکاران (2008) دریافته‌اند که کیفیت تدریس استادان اثر مستقیم بر بازدهی دانشجویان دارد به علاوه، کیفیت تدریس، آگاهی از حقوق، اندازه کلاس و عوامل دیگر می‌تواند پیش بینی کننده موفقیت دانشجویان باشد و یک استاد شایسته می‌تواند تأثیرات ناشی از وضعیت اقتصادی و اجتماعی دانشجویان را در یادگیری خنثی کند و سبب افزایش بازدهی آنها شود.

پژوهش‌های پاک مهر (1390) جوادی و عرب بافرانی (1393) و آقایی (1389) در ایران نشان می‌دهد روند توسعه آموزش عالی در کشور در چند سال گذشته تک بعدی و همواره بر رشد کمی استوار بوده است و بحث کیفیت مورد کم توجهی وحتى بی توجهی قرار گرفته است. نتایج پژوهش‌ها و بررسی‌های انجام شده حاکی از آن است که کیفیت آموزش و تدریس دانشگاه‌های کشور در سطح مطلوب و قابل قبولی ندارد (محمدی و همکاران، 1391: 41). همچنین در تکمیل مطالب پیش گفته، پژوهش‌های بختیاری (1393) برای مصلح، شکری پور و محبی (1395) خراعی، محبی و نوری (1395) در دانشگاه علوم انتظامی امین نشان می‌دهد رضایتمندی از کیفیت تدریس اعضای هیئت علمی در حد متوسط و پایین‌تر از متوسط است.

امروزه با توجه به افزایش کمیت در پذیرش دانشجویان دانشگاه علوم انتظامی لزوم توجه بیشتر به کیفیت آموزش و تدریس، در راستای پرورش نیروی انسانی کارآمد مساله ضروری و تعیین کننده، در اثربخشی و تحقق اهداف و رسالت‌های نیروی انتظامی است و این در حال است که براساس اطلاعات کسب شده همواره کیفیت خروجی‌های دانشگاه علوم انتظامی امین از حساسیت ویژه‌ای برای فرماندهان و مدیران ناجا قرار گرفته و

1 - Lim

2 - Bekez

3 - Tank

4 - Valan

دانشگاه نیز به طور مستمر برای اصلاح و بهبود برنامه‌های آموزشی خود بوده است (محبی، 1392: 78). اما تاکنون هیچ گاه با یک نگاه جامع و کلی، با استفاده از روش علمی، کیفیت تدریس اعضای هیئت علمی دانشگاه مورد سنجش قرار نگرفته است.

بنابراین با توجه به آنچه بیان شد، به نظر می‌رسد دانشگاه علوم انتظامی به علت انتظارات مردم از پلیس، نیازهای پلیس‌های تخصصی، افزایش جرم و جنایت، و... نیاز به تغییر و بهبود کیفیت آن به ویژه در حوزه تدریس و یادگیری به خوبی احساس می‌شود و باید یکی از دغدغه‌های فرماندهان و مدیران دانشگاه، موضوع کیفیت تدریس اعضای هیئت علمی باشد، زیرا آموزش‌های مؤثر و کاربردی در حوزه مأموریت‌های مختلف ناجا، به انجام تدریس با کیفیت توسط مدرسان دانشگاه علوم انتظامی منوط است؛ از این‌رو، پژوهش حاضر در پی پاسخ به این سوال است که، مدل کاربردی ارتقای کیفیت تدریس اعضای هیئت علمی دانشگاه با توجه به ابعاد، مؤلفه‌ها و شاخص‌های بومی کدام است تا از این طریق استادان به بازنگری در شیوه‌های آموزش و تدریس خویش خود بپردازند و در صورت تحقق چنین امری، قابلیت‌ها و توانایی‌های منابع انسانی افزایش خواهد یافت و باعث می‌شود نیروی‌های به کار گرفته شده در پلیس‌های تخصصی بتوانند وظایف محوله را سریع‌تر و با کیفیت بهتری انجام دهند.

مبانی نظری: کیفیت تدریس به عنوان مسئله با اهمیت در قرن حاضر تبدیل شده و یکی از دغدغه‌های اساسی پژوهشگران و نظریه‌پردازان تعلیم و تربیت در سرتاسر جهان است (یوسف زاده و همکاران، 1395: 51). زیرا زمینه آموزش عالی با تغییرات مداوم مواجه است و از نظر اجتماعی و جغرافیایی بطور قابل ملاحظه‌ای متنوع شده است. دانشجویان برای روش‌های جدید آموزش می‌بینند، فن‌آوری‌های مدرن وارد کلاس شده‌اند، بنابراین طبیعت، تعاملات بین دانشجویان و استادان را تغییر می‌دهد. دولت‌ها، دانش‌آموزان و خانواده‌های آنها، کارفرمایان، تامین‌کنندگان و جوه به طور فزاینده‌ای برای پول خود تقاضای ارزش می‌کنند و از طریق تدریس بهره‌وری بیشتر می‌خواهند (ناند¹ و همکاران، 2014: 2).

تدریس با کیفیت، ادراک دانش آموزان از دنیای خود و نحوه استفاده از دانش خود را به مسائل دنیای واقعی تبدیل می‌کند. با این حال، تدریس با کیفیت شامل مشارکت فعال دانشجویان در بحث در کلاس درس و درک خوب و روابط بین مدرس و دانشجویان، حمایت اداری و تخصصی، مشاوره و توسعه حرفه‌ای، برنامه درسی و ارزیابی است (عبدالسلام¹، 2015: 13). کیفیت تدریس بر یادگیری دانشجویان تأثیر می‌گذارد (نبی، اقبال و ممتاز علی، 2018: 323). دانشجویان زمان زیادی را با استادان خود به اشتراک می‌گذارند و با توجه به کیفیت تدریس، این ساعات صرف شده با هم می‌توانند از ارزش بسیار بالایی برخوردار است، اتلاف وقت برای دانشجویان زیان‌آور است. کیفیت تدریس، نحوه‌ی مدیریت یادگیری کلاس درس و تعامل آن با دانشجویان با استادان، انگیزه و مشارکت دانشجویان را تحت تأثیر قرار می‌دهد (لئون، گاریدو و اورتگا²، 2018: 218)

ریچاردسون (2005) کیفیت تدریس را به عنوان داشتن احساس وظیفه هنر تدریس و احساس موفقیت یادگیری دانشجو، احساس وظیفه تدریس زمانی که بخوبی حاصل شود به عنوان تدریس خوب است و زمانی که احساس موفقیت تدریس ایجاد می‌شود تدریس موفق نامیده می‌شود و زمانی که هر دو حس حاصل شود کیفیت تدریس اتفاق می‌افتد (نامی و صفری، 1390: 4).

یافته‌های پژوهشی مختلف از پیچیدگی ابعاد کیفیت تدریس و عوامل مؤثر بر آن است. این عوامل را می‌توان به چهار دسته کلی شامل کیفیت دانشجویان به عنوان دریافت کنندگان آموزش و متقاضیان تحصیل علم، کیفیت استادان به عنوان عرضه کنندگان و خدمت رسانی آموزشی، کیفیت امکانات، تجهیزات و محیط و سرانجام کیفیت خدمات اداری سازمان‌های هدایت کننده و برنامه‌ریزان آموزشی تقسیم کرد. تدریس کیفی زمانی تحقق پیدا می‌کند که دانشگاه‌ها تمامی این مؤلفه‌ها و عناصر را با بینشی، عمیق و ژرف نگر و در یک کل پیوسته مدنظر داشته باشد (یوسف زاده و همکاران، 1395: 121-122). از نظرایلونیا³ (2014) کیفیت تدریس، عبارت است از طراحی برنامه درسی، برنامه‌ریزی، مهارت‌های آماده سازی جامع و صلاحیت تدریس، استفاده از روش تعاملی و مشارکتی است. رضایی و گرامی پور (1396) پنج عامل؛ دانش

1- Abdus Salam

2 - León , Garrido & Ortega

3 - Iloanya

استادان، مدیریت کلاس، روش تدریس، ویژگی‌های فردی، قدرت ارتباط و ارزشیابی را عوامل مهم در کیفیت تدریس می‌دانند.

ناینگ، ماین و های¹ (2016) مدرسان، فراگیران، محیط آموزشی و مدیریت تدریس را عامل‌های مهم و مؤثر در کیفیت تدریس می‌دانند. از نظر موسی پور (1392) کیفیت تدریس استادان بستگی به پنج مؤلفه آن یعنی یادگیرنده (دانشجو)، یاد دهنده (استاد)، موضوع (محتوا)، موقعیت (فضا) و روش (شیوه و ابزار) بستگی دارد.

سیتی نورال و امیروول² (2017) هشت عامل مهم در مدل کیفیت تدریس در کلاس درس عبارتند از؛ 1) اهداف و رسالت سازمان؛ 2) ساختار مدرسه و کلاس درس؛ 3) مدل‌سازی در تدریس؛ 4) کاربرد نتایج یادگیری؛ 5) ترویج تفکر انتقادی در کلاس درس؛ 6) ارزیابی برای بهبود تدریس؛ 7) مدیریت زمان؛ 8) ایجاد کلاس درس به عنوان یک محیط آموزشی یادگیری.

نامی و صفری (1390) هشت مؤلفه را در کیفیت تدریس شناسایی کرده‌اند؛ 1- تسلط برمحتوی؛ 2- مهارت‌های عرضه محتوی؛ 3- تدوین طرح درس؛ 4- مدیریت کلاس؛ 5- مهارت ارتباطی؛ 6- ارزیابی یادگیری؛ 7- رعایت مسائل اخلاقی در تدریس و یادگیری و 8- راهنمایی و مشاوره.

از نظر بیلسیتو³ مدل کیفیت تدریس مستلزم سه مؤلفه است. کیفیت فکری معلمان، کیفیت محیط یادگیری و اهمیت دادن به دانش آموز. این ویژگی‌ها، اجزای اساسی در تدریس و عامل مهم‌و اساسی در کیفیت تدریس در دانشگاهها و مدارس است. با این حال، کیفیت تدریس در صورتی ایجاد می‌شود که خود استادان درک عمیق داشته باشند، دانش آنها را با دانشجویان خود درگیر می‌کند. اگر یک محیط یادگیری با کیفیت ایجاد شود، یک یادگیری با کیفیت حاصل می‌شود، محیطی که باعث تحریک، همکاری و چالش فراوان دانشجویان می‌شود و بهبود عملکرد و پیشرفت تحصیلی دانش آموزان را افزایش می‌دهد (بیلسیتو، 2016: 32).

1- ning, min & ha

2- Siti Nurul & Amirul

3 - Belsito

در خصوص مفهوم کیفیت تدریس در دانشگاه‌ها می‌توان گفت «هیچ تعریف پذیرفته شده از کیفیت تدریس که مورد قبول همه باشد، وجود ندارد». دوم اینکه تضمین کیفیت، موضوع پیچیده‌ای است که مسائل مختلف در دانشگاه‌ها را بررسی می‌کند. سوم، تضمین کیفیت تلاش برای تضمین و بهبود کیفیت آموزش و یادگیری از طریق مدیریت انجام می‌شود، چهارم، ادبیات تضمین کیفیت تدریس و یادگیری بسیار متنوع است (استین هارد¹، 2016: 2).

با توجه به مبانی نظری، مهارت‌های مهم و اساسی مدرسان در کیفیت تدریس به شرح است:

(1) مهارت‌های برنامه‌ریزی تدریس: اموری مانند تشخیص نیازهای آموزشی دانشجویان، تعیین اهداف و سرفصل‌های درس، وسایل و شیوه‌های ارزشیابی مناسب برای درس را توسط مدرس شامل می‌شود (یوسف زاده و همکاران، 1395: 127)؛

(2) مهارت‌های برقراری و حفظ ارتباط تدریس: استادان با تقویت مهارت کلامی و بازخورد می‌توانند کیفیت تدریس خود را ترقی دهند (یزدانی و سلیمان پور عمران، 1396: 82)؛

(3) مهارت‌های تدریس: به عنوان مهم‌ترین مهارت حرفه‌ای تدریس به فعایت‌های مانند تسلط بر محتوای درس، راهبردهای مورد استفاده در تدریس، تناسب روش تدریس با شرایط امکانات، موضوع و ویژگی‌های دانش آموزان، توانایی توضیح، تفسیر، نقد و بررسی مفاهیم و مطالب درسی، توانایی تحریک دانش آموزان برای پژوهش و استفاده از وسایل و رسانه‌های مختلف در کلاس درس را شامل می‌شود (یوسف زاده و همکاران 1395: 105)؛

(4) مهارت‌های مدیریت کلاس: مهارت در مدیریت کلاس اموری مانند تنظیم برنامه و جدول زمانی فعالیت‌ها، پیش بینی مواد و منابع مورد نیاز، شروع و خاتمه کلاس، پیش بینی جایگزین‌های مختلف در هنگام تغییرات احتمالی را در بر می‌گیرد (شعبانی، 1395: 174)؛

1 - Steinhart

(5) مهارت‌های ارزشیابی تدریس و یادگیری: در ارزشیابی فعالیت‌های چون برگزاری آزمون، بازخورد فعالیت‌های مدرس، تصمیم‌گیری در خصوص شروع مراحل بعدی تدریس و بهبود و اصلاح روش تدریس و همچنین شیوه اجرا و زمان اجرا را شامل می‌شود (ملکی، 1393: 96-97)؛

(6) ویژگی‌های جمعیت شناختی مدرس: ویژگی‌های جمعیت شناختی مدرس از دیگر عواملی است که در پژوهش‌های گذشته به عنوان عامل مؤثر در کیفیت تدریس مدرسان مطرح بوده است. منظور از ویژگی‌های جمعیت شناختی، متغیرهای چون سن، جنس، سطح تحصیلات، سابقه تدریس، نوع استخدام و... است (یوسف زاده و همکاران، 1395: 129)؛

(7) شناخت ابعاد مختلف یادگیرنده: شناخت دانشجویان قبل از تدریس مدرسان یکی از عوامل ضروری در کیفیت تدریس است. در این مرحله مدرسان به تفاوت‌های فردی دانشجویان، شناخت نیازهای دانشجویان، تلاش برای شناخت و تجارب قبلی دانشجویان، داشتن مهارت و توانایی مطلوب در ایجاد انگیزه و تقویت حیطه شناختی، عاطفی و عملکرد دانشجویان اشاره می‌کند (جنابآبادی و ناستی زایی، 1394: 321)؛

(8) مهارت تقویت انگیزه و توانایی‌های دانشجویان: انگیزه بخشیدن به دانشجویان یک چالش همیشگی در محیط دانشگاهی است. استادانی که در حیطه آموزش روی انگیزه و توانایی‌های دانشجویان فعالیت نمی‌کنند، راه سختی را در جهت دستیابی به اهداف تدریس خود پیش‌روی دارند. تقویت افکار و اندیشه‌های خلاق دانشجویان، تقویت توانایی دانشجویان برای ارزشیابی مطالب علمی، تقویت انگیزه دانشجویان جهت مطالعه و پژوهش و مشخص کردن عناوینی برای پژوهش و یادگیری گروهی از جمله اهداف بررسی متغیر تقویت انگیزه و توانایی دانشجویان است (بامنی مقدم و رفیعی، 1396: 10-11)؛

(9) ویژگی‌های شخصیتی اخلاقی مدرس در فرآیند تدریس: یکی دیگر از مؤلفه‌های اساسی مرتبط با مدرس، تأثیر ویژگی‌های شخصیتی و اخلاقی اوست (یوسف زاده و همکاران، 1395: 128)؛ به طوری که، از دیدگاه دانشجویان نسبت

به تدریس اثربخش اساتید ممکن است بیشتر تحت تأثیر ویژگی‌های شخصیتی و اخلاقی مدرس باشد تا دیگر مشخصه‌های تدریس (چقدر دانشجویان یاد می‌گیرند). برای مثال، استادانی که از دید دانشجویان گرم، مشتاق، مهربان، جالب، علاقه مند یا سرگرم کننده باشند ممکن است صرف نظر از سطح دانش در موضوع یا ماده درسی که تدریس می‌کنند، نمرات بالاتری در ارزشیابی دانشجویان دریافت کنند. سبک زندگی بین فردی، جذابیت شخصی، اطمینان به خود و حرفه ای بودن در تدریس به عنوان کیفیت‌های مهم مدرس ایده آل مشخص شده‌اند (پاتریک¹، 2011:241).

پیشینه پژوهش: سامری (1397) در پژوهشی به ارائه مدل تدریس اثربخش اساتید دانشگاه بر پایه تحلیل شبکه عصبی مصنوعی در دانشگاه آزاد اسلامی براساس ابعاد، ویژگی‌های شخصیتی و فردی استاد، ویژگی‌های علمی و سواد استاد، توانمندی در بعد روابط انسانی و قدرت ایجاد ارتباط، مهارت تدریس و مدیریت کلاس، مهارت ارزشیابی پرداخته است که نتایج پژوهش نشان داد که از دیدگاه دانشجویان به ترتیب اولویت مربوط به ویژگی‌های شخصیتی و فردی (4/71) مهارت تدریس و مدیریت کلاس (4/29)، مهارت ارزشیابی (2/75)، توانمندی در بعد روابط انسانی و قدرت ایجاد ارتباط (2/08)، ویژگی‌های علمی و سواد استاد (1/17) است.

اسلامیان (1397) در پژوهشی با عنوان «تعیین میزان کاربست مؤلفه‌های تدریس اثربخش توسط اعضای هیأت علمی دانشگاه علوم پزشکی» نتایج نشان داد اعضای هیأت علمی از نظر کاربست هر شش مؤلفه تدریس اثربخش

به تفکیک در مؤلفه‌های طراحی تدریس، اجرای تدریس، مدیریت کلاس و ارزشیابی در حد مطلوب و در مؤلفه‌های روابط انسانی و ویژگی‌های مطلوب شخصیتی، در حد مطلوب بوده است.

رزی، امام جمعه، احمدی (1397) به تدوین مدلی برای معلم اثربخش و بررسی و تناسب آن با استلزامات اسناد بالا دستی نظام آموزش و پرورش پرداخته‌اند در این مدل ارائه شده ابعاد کیفیت تدریس عبارتند از عبارتند از، ویژگی‌های شخصیتی، مدیریت

1- Patrick

کلاس درس، مهارت‌های تدریس، ارزشیابی، صلاحیت‌های حرفه‌ای، نظارت و پایش خدیوی و سید کلان (1397) در پژوهشی با عنوان «بررسی عوامل تأثیرگذار بر کیفیت تدریس در دانشگاه فرهنگیان اردبیل» با روش آمیخته انجام داده‌اند. یافته‌های بخش کیفی پژوهش نشان می‌دهد عوامل ویژگی‌های فردی و حرفه‌ای استادان، اجرای موفق برنامه درسی، ارزشیابی آموزشی، مدیریت کلاس، فضای فیزیکی دانشگاه، عوامل برون ساختاری (آموزش و پرورش) و درون ساختاری (محیطی سازمانی) بیشترین نقش را در کیفیت آموزش و تدریس دانشگاه فرهنگیان دارند.

قنبری و سلطانزاده (1397) در پژوهشی با عنوان «تأثیر ارزشیابی از استادان توسط دانشجویان بر کیفیت تدریس اعضای هیأت علمی» انجام داده‌اند. نتایج گویای آن بود که ابعاد ارزشیابی از استادان (روش تدریس، تسلط و توان علمی و ویژگی‌های فردی و اجتماعی استاد) بر کیفیت تدریس (طرح درس، اجرای تدریس، ارزشیابی تدریس و روابط بین فردی) اعضای هیأت علمی تأثیر مثبت و معنی‌داری دارد.

اسلامیان، کرمی و اسلامیان (1397) در پژوهشی با عنوان «مطالعه رابطه بین میزان به کارگیری معیارهای تدریس اثربخش» انجام دادند. اهم نتایج حاکی است که عملکرد استادان دانشگاه مازندران در به کارگیری معیارهای تدریس اثربخش در معیار برخورد از ویژگی‌های شخصیتی در حد مطلوب و در پنج معیار دیگر از قبیل مدیریت کلاس درس، روابط انسانی، ارزشیابی، اجرای تدریس، طراحی تدریس، در حد نسبتاً مطلوب است.

آتش افروز، پورمقدسیان و مرعشی (1397) در پژوهشی با عنوان «بررسی کیفیت تدریس اعضای هیئت علمی دانشگاه فرهنگیان استان خوزستان» بر مبنای دو مؤلفه طراحی برنامه تدریس و رفتار حرفه‌ای و هشت تکنیک به کار رفته در مقیاس مای کورس انجام گرفته است. از دیدگاه همه دانشجویان، کیفیت طراحی تدریس استادان (تمرکز و حفظ توجه به درس، آماده کردن، نمایش مهارت پرسشگری، استفاده از روش‌های مختلف تدریس، بیان راهبردهای حل مساله) به طور معنی‌داری در حد متوسط و کیفیت اجرای فنون مربوط به رفتار حرفه‌ای استان (مدیریت کلاس، رفتار مناسب کلاسی برقراری جو مثبت) به صورت معناداری بسیار خوب بوده است.

بورنگ و همکاران (1396) در پژوهشی به طراحی الگوی تدریس مجازی با کیفیت در نظام آموزش عالی ایران پرداخته اند در الگوی طراحی شده، فعالیت یاددهی یادگیری یا اجرای تدریس در قالب سه مرحله طراحی، اجرا و ارزشیابی ارائه شد. این سه مرحله منفک از هم نبوده و با هم تعامل دارند.

لازاریدس و بوخولز¹ (2019) در پژوهشی با عنوان «بررسی کیفیت تدریس درک شده توسط دانشجویان» در کشور آلمان پرداخته اند. نتایج پژوهش نشان داده شده است که در سه ابعاد کیفیت تدریس؛ یعنی، مدیریت کلاس داری و حمایت استادان، باعث کاهش اضطراب دانشجویان و فعال سازی شناختی دانشجویان توسط استاد، باعث کاهش خستگی دانشجویان و در مجموع این سه ابعاد باعث افزایش کیفیت تدریس می‌شوند.

مسان، زینودین و آنتونی² (2018) در پژوهشی با عنوان «بررسی توسعه یک مدل تدریس مناسب» برای معلمان پیش دبستانی در کشور مالزی انجام داده‌اند. نتایج مطالعه نشان داد که 56 درصد معلمان بر یک روش آموزش تأکید کردند، در حالی که 44 درصد از معلمان روش‌های مختلفی را برای تدریس برای کمک به کودکان برای درک محتوای یادگیری به کار بردند.

نتایج پژوهش تادس، مناتونگا و گیلیس³ (2018) با عنوان «بررسی ایجاد احساس تدریس و یادگیری با کیفیت» در آموزش عالی اتیوپی نشان داده است که ویژگی‌های تدریس و یادگیری مطلوب با کیفیت در ابعاد، استادان، دانشجویان و محیط آموزشی در کشور اتیوپی عبارتند از؛ آموزش مشارکتی یا تعاملی، یادگیری عملی، گفت و گو و رویکرد حل مسئله، یادگیری مستقل و یادگیری گروهی، آموزش تعامل یا روش‌های یادگیری فعال، یادگیری با پشتیبانی از فناوری اطلاعات و ارتباطات و تعامل مؤثر با محتوا، دانشجویان و استادان در طول فرایند یادگیری، داشتن استادان با تجربه‌تر، کتاب‌های درسی مناسب و مواد مرجع و تجهیزات و امکانات آزمایشگاهی بهتر، محیط مناسب یادگیری، دسترسی به مواد آموزشی ضروری، داشتن زمان مناسب برای یادگیری، تجهیز کتابخانه‌ها به منابع بهتر و اینترنت.

1- Lazarides & Buchholz

2- masnan, zainudin & Anthony

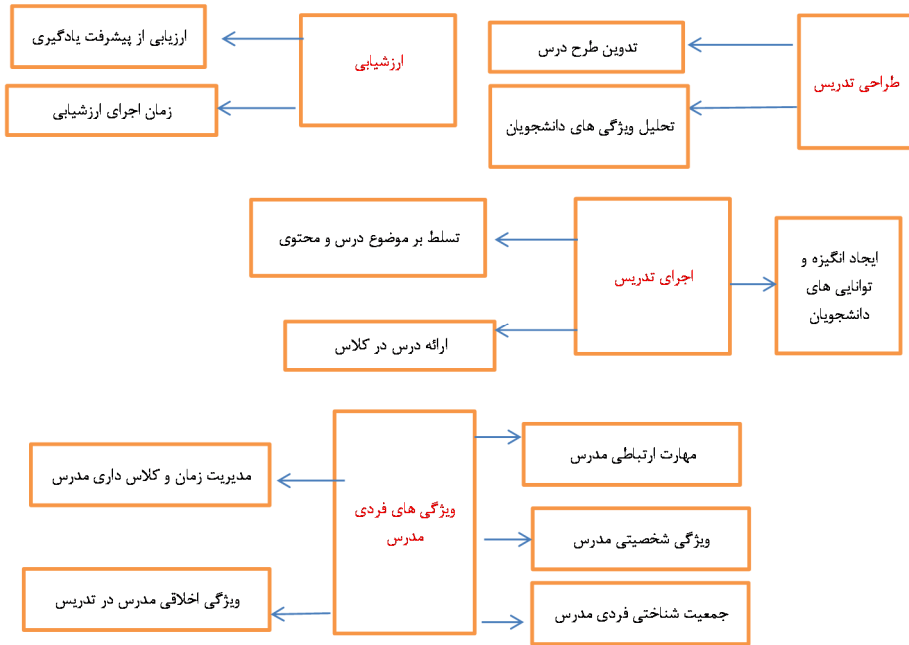
3- Tadesse, Manathunga, & Gillies

کاک مکک (2016) در پژوهشی با عنوان «بررسی شناسایی دیدگاه معلمان در خصوص عوامل مؤثر بر کیفیت تدریس» پرداخته است. نتایج تحقیق نشان داده است مفاهیم اساسی کیفیت تدریس برای مدرسان مفید است و از نظر آنان عوامل مهم در کیفیت تدریس عبارتند از؛ 1- روش‌های آموزشی؛ 2- تعدیل محتوای کلاس درس به زندگی روزمره؛ 3- محیط آموزشی؛ 4- درک دانش آموزان؛ 5- دانش و مهارت آموزشی معلمان؛ 6- صفات شخصی و حرفه‌ای معلمان؛ 7- توسعه حرفه‌ای معلمان؛ 8- موضوع مواد و محتوای آموزش؛ 9- ارتباط و تعامل در کلاس درس.

آموس و حسن (2017) به بررسی تأثیر تدریس کیفیت بر رضایت دانشجویان و تأثیر آن بر قصد آنها برای ادامه تحصیل در مؤسسات آموزش عالی پرداخته اند. این مطالعه یک طرح پژوهشی توضیحی با استفاده از روش غیر احتمالی نمونه‌گیری انجام شده است. متغیرهای مستقل مورد استفاده در اندازه‌گیری کیفیت تدریس عبارت بودند از: حرفه‌ای بودن استادان، دانش استادان، اعتماد به نفس استادان و مهارت‌های ارتباطی استادان.

مدل مفهومی پژوهش

با توجه به مبانی نظری و پیشینه تحقیق، مدل مفهومی زیر برای بومی‌سازی در دانشگاه علوم انتظامی امین در نظر گرفته شده است. تا در صورت تأیید خبرگان در خصوص ابعاد و مؤلفه‌های مورد نظر به عنوان مدل نهایی برای اجرایی شدن در سطح دانشگاه به کار گرفته شود.

نمودار شماره ۱: مدل مفهومی پژوهش

روش شناسی پژوهش

این پژوهش از نظر هدف، کاربردی است. هدف پژوهش های کاربردی به کارگیری دانش در موقعیت های جدید و در یک زمینه ی خاص است. در این پژوهش، پژوهش گر با توجه به نظریه ها و رویکردهای که در خصوص کیفیت تدریس وجود دارد به دنبال به کارگیری این نظریات در یک زمینه کیفیت تدریس و ارائه ی مدل پیشنهادی است. این پژوهش از نظر نوع داده ها، آمیخته (کیفی و کمی) است. پژوهش های آمیخته، پژوهش هایی هستند که با استفاده از ترکیب دو مجموع روش های کمی و کیفی به انجام می رسند. در این پژوهش، جمع آوری اطلاعات از طریق متون، نظریه ها، مدل ها و پژوهش های مرتبط و مصاحبه اولیه با 5 نفر از خبرگان و تشکیل گروه کانونی به استعداد 6 نفر، 94 شاخص شناسایی و سپس در باره میزان اهمیت ابعاد، مؤلفه ها و عوامل شناسایی شده و با یک سوال باز از خبرگان به استعداد 15 نفر خواسته شد مؤلفه ها و شاخص ها و عوامل مطرح نشده را بیان کنند. برای به دست آوردن اعتبار و روایی داده ها از دو روش بازبینی مشارکت کنندگان و مرور خبرگان غیر شرکت کننده در

پژوهش استفاده شده است. پاسخ‌های صاحب‌نظران به ابعاد، مؤلفه‌ها و شاخص‌های تعیین شده بر اساس میانگین و آزمون t تک نمونه‌ای مورد بررسی و بعد از مشخص شدن ابعاد، مؤلفه‌ها و شاخص‌های معنی‌دار در مدل نهایی، بر اساس نرم افزار MAXQDA.2018 مدل نهایی ارائه شد.

یافته های پژوهش

1- ابعاد و مؤلفه‌های کیفیت تدریس اعضای هیئت علمی دانشگاه از نظر خبرگان کدامند؟

برای بررسی مدل کیفیت تدریس با توجه به انجام مصاحبه‌ها از آزمون تی استیودنت تک نمونه ای استفاده شد. نتایج حاصل از جدول 12 بیانگر آن است که در 4 بعد و 12 مؤلفه میانگین آنها از 5 بزرگتر و سطح معنی‌داری کمتر از 0/05 است. از این رو، می‌توان گفت که از نظر خبرگان ابعاد و مؤلفه‌های زیر در کیفیت تدریس مؤثر هستند.

جدول (1) نتایج آزمون تی، میزان اهمیت ابعاد، مؤلفه‌های کیفیت تدریس اساتید بر اساس نظر خبرگان:

مفهوم	ابعاد	مؤلفه	تعداد	میانگین	آزمون t	معناداری
تدریس	طراحی	تحلیل ویژگی‌های دانشجویان در فرآیند تدریس	15	6.80	4.447	.001
		تدوین طرح درس	15	9.07	17.823	.000
تدریس	بعد اجرای تدریس	تسلط علمی بر موضوع درس و محتوی	15	9.00	11.832	.000
		ایجاد انگیزه و توانایی‌های دانشجویان	15	8.47	8.404	.000
		ارائه درس در کلاس	15	8.87	11.502	.000
تدریس	ارزشیابی در	ارزشیابی از پیشرفت یادگیری (شیوه اجرا)	15	7.73	11.014	.000
		زمان اجرای ارزشیابی	15	7.67	8.789	.000
تدریس	بعد فردی مدرس	مهارت ارتباطی مدرس	15	8.13	9.740	.000
		مدیریت زمان و کلاس داری مدرس	15	8.27	7.789	.000
		جمعیت شناختی فردی مدرس	15	6.47	2.955	.010
		ویژگی اخلاقی مدرس در تدریس	15	9.07	12.306	.000
		ویژگی شخصیتی مدرس	15	8.67	11.504	.000

2- شاخص‌های کیفیت تدریس اعضای هیئت علمی دانشگاه کدامند؟

برای بررسی مدل کیفیت تدریس با توجه به انجام مصاحبه‌ها از آزمون تی استیودنت تک نمونه‌ای استفاده شد. نتایج حاصل از جدول 2 بیانگر آن است که از 96 شاخص شناسایی شده 63 شاخص به شرح زیر، میانگین آنها از 5 بزرگتر و سطح معنی‌داری کمتر از 0/05 است. از این‌رو، می‌توان گفت که از نظر خبرگان شاخص‌های زیر در کیفیت تدریس مؤثر هستند.

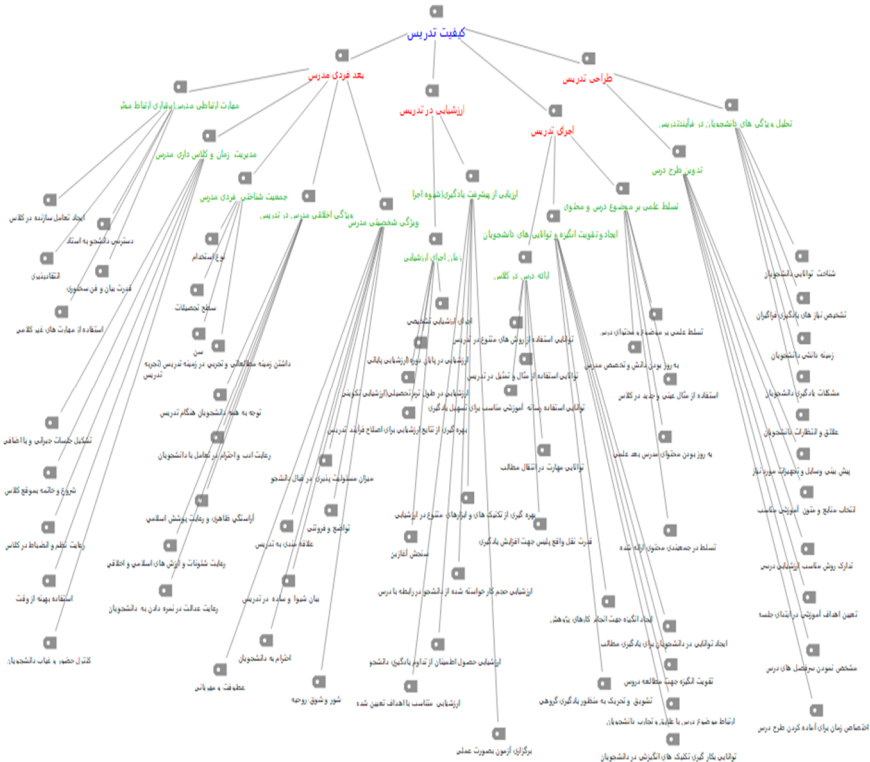
جدول (2) نتایج آزمون تی، میزان اهمیت شاخص‌های کیفیت تدریس اساتید بر اساس نظر خبرگان:

معدناداری	آزمون t	میانگین	تعداد	شاخص	مؤلفه	بعد
.006	3.205	7.33	15	شناخت توانایی دانشجویان	تحلیل ویژگی‌های دانشجویان	بعد طراحی تدریس
.000	12.250	8.27	15	تشخیص نیازهای یادگیری فراگیران		
.000	9.320	8.13	15	زمینه‌دانشی دانشجویان		
.000	5.695	8.07	15	مشکلات یادگیری دانشجویان		
.000	9.769	7.93	15	علاقه و انتظارات دانشجویان		
.000	9.239	8.33	15	پیش‌بینی وسایل و تجهیزات مورد نیاز	تدوین طرح درس	
.001	4.219	7.53	15	انتخاب منابع و متون آموزشی مناسب		
.000	10.869	8.00	15	تدارک روش مناسب ارزشیابی درسی		
.033	2.365	6.40	15	تعیین اهداف آموزشی در ابتدای جلسه		
.002	3.796	7.33	15	مشخص کردن سرفصل‌های درس		
.028	2.449	6.60	15	اختصاص زمان برای آماده کردن طرح درس	ارزشیابی از پیشرفت	ارزشیابی
.000	9.213	8.47	15	ارزشیابی متناسب با اهداف تعیین شده (سنجش یادگیری با توجه به محتوی)		
.000	6.321	7.53	15	بهره‌گیری از تکنیک‌های و ابزارهای متنوع در ارزشیابی		
.001	4.208	7.27	15	ارزشیابی حجم کار خواسته شده از دانشجو در رابطه با درس		
.000	5.022	7.33	15	ارزشیابی حصول اطمینان از تداوم یادگیری دانشجو		
.020	2.645	6.86	15	برگزاری آزمون بصورت عملی	زمان اجرای ارزشیابی	
.000	10.717	8.80	15	اجرای ارزشیابی تشخیصی		
.000	14.210	9.27	15	ارزشیابی در طول ترم تحصیلی (ارزشیابی تکوینی)		
.000	8.801	8.27	15	ارزشیابی در پایان دوره (ارزشیابی پایانی)		
.000	11.297	8.73	15	سنجش آغازین		
.060	2.044	6.33	15	بهره‌گیری از نتایج ارزشیابی برای اصلاح فرآیند تدریس	تسلط محتوی و موضوع درس	جرای تدریس
.000	15.849	8.93	15	تسلط علمی بر موضوع و محتوای درس		
.000	17.823	9.07	15	به روز بودن دانش و تخصص مدرس		
.000	12.084	8.67	15	استفاده از مثال عینی و جدید در کلاس		
.007	3.176	7.07	15	تسلط در جمع بندی محتوی ارائه شده		
.089	1.829	6.20	15	به روز بودن محتوای ارائه شده مدرس از علمی	تقوین انگیزه و توانایی	
.000	10.250	7.73	15	ایجاد توانایی در دانشجویان برای یادگیری مطالب		
.000	8.290	7.40	15	تقویت انگیزه جهت مطالعه دروس		
.000	10.213	8.07	15	ارتباط موضوع درس با علایق و تجارب دانشجویان		

معدناداری	آزمون t	میانگین	تعداد	شاخص	مؤلفه	بعد
.000	10.247	8.00	15	توانایی به کار گیری تکنیک های انگیزشی در دانشجویان	مهارت در ارائه درس در کلاس	فردی مدارس
.000	7.906	6.67	15	ایجاد انگیزه جهت انجام کارهای پژوهش		
.000	7.392	8.13	15	تشویق و تحریک بمنظور یادگیری گروهی		
.000	10.739	8.60	15	توانایی استفاده از روش های متنوع در تدریس		
.000	11.635	8.80	15	توانایی استفاده از مثال و تمثیل در تدریس		
.000	15.101	9.13	15	توانایی استفاده رسانه های آموزشی مناسب برای تسهیل		
.002	3.932	7.43	15	توانایی مهارت در انتقال مطالب		
.004	3.496	6.50	15	قدرت نقل واقع پلیس جهت افزایش یادگیری		
.023	-2.544	3.60	15	توانایی جذاب کردن محتوی درسی		
.000	4.904	7.13	15	انتقادپذیری		
.000	5.150	7.40	15	دسترسی دانشجو به استاد	بهره‌رسانی ارتباط مؤثر	فردی مدارس
.000	5.870	7.67	15	ایجاد تعامل سازنده در کلاس		
.000	7.892	8.67	15	استفاده از مهارت های غیر کلامی		
.000	18.065	8.47	15	قدرت بیان و فن سخنوری	مهارت مدیریت زمان در کلاس	فردی مدارس
.000	10.597	8.93	15	رعایت نظم و انضباط در کلاس		
.000	14.146	8.60	15	استفاده بهینه از وقت		
.000	7.019	8.87	15	شروع و خاتمه به موقع کلاس		
.000	6.710	8.87	15	کنترل حضور و غیاب دانشجویان	مهارت مدیریت سن	فردی مدارس
.000	6.083	8.40	15	تشکیل جلسات جبرانی و یا اضافی		
.001	4.104	6.80	15	سن	شناختی فردی	فردی مدارس
.000	17.486	9.13	15	داشتن زمینه مطالعاتی و تجربی در زمینه تدریس (تجربه تدریس)		
.000	10.267	8.20	15	سطح تحصیلات	جمعیت	فردی مدارس
.000	4.802	6.87	15	نوع استخدام		
.000	15.101	9.13	15	رعایت ادب و احترام در تعامل با دانشجویان	ویرگی اخلاقی	فردی مدارس
.000	13.852	8.93	15	توجه به همه دانشجویان هنگام تدریس		
.000	11.825	8.73	15	رعایت عدالت در نمره دادن به دانشجویان	ویرگی اخلاقی	فردی مدارس
.000	15.120	8.87	15	رعایت شئونات و ارزش های اسلامی و اخلاقی		
.000	12.880	9.07	15	آراستگی ظاهری و رعایت پوشش اسلامی	ویرگی اخلاقی	فردی مدارس
.000	18.653	9.33	15	علاقه مندی به تدریس		
.000	9.947	8.87	15	میزان مسئولیت پذیری در قبال دانشجو	ویرگی اخلاقی	فردی مدارس
.000	5.104	7.53	15	تواضع و فروتنی		
.000	5.490	8.47	15	بیان شیوا و ساده در تدریس	ویرگی اخلاقی	فردی مدارس
.771	.297	5.27	15	-روحیه (ذوق و شوق)		
.092	1.809	6.20	15	احترام به دانشجویان	ویرگی اخلاقی	فردی مدارس
.028	2.458	6.53	15	عظوفت و مهربانی		

3- مدل کیفیت تدریس اعضای هیئت علمی دانشگاه علوم انتظامی کدامند؟

با توجه به مبانی نظری و پیشینه تحقیق و انجام مصاحبه با خبرگان، ابعاد، مؤلفه و شاخص کیفیت تدریس اعضای هیئت علمی دانشگاه علوم انتظامی به شرح زیر است.

نمودار 2: مدل نهایی کیفیت تدریس اعضای هیئت علمی

بحث و نتیجه‌گیری

نتایج به دست آمده از یافته‌های پژوهش نشان می‌دهد از دیدگاه خبرگان اعضای هیئت علمی دانشگاه علوم انتظامی امین، کیفیت تدریس دارای 4 بعد طراحی تدریس، اجرای تدریس ارزشیابی و ویژگی‌های فردی، 12 مؤلفه، طرح درس، تحلیل ویژگی‌های دانشجویان، ارائه درس، تسلط بر محتوای، ایجاد و تقویت انگیزه در دانشجویان، مدیریت

زمان و کلاس‌داری، ویژگی اخلاقی، ویژگی شخصیتی و مهارت ارتباطی مدرس و 63 شاخص شناسایی شده است.

براساس یافته‌های پژوهش، مؤلفه تدوین طرح درس و ویژگی اخلاقی مدرس در تدریس با میانگین 9/07 و تسلط علمی بر موضوع درس و محتوی با میانگین 9/00 با اهمیت ترین و مؤلفه جمعیت شناختی فردی مدرس با میانگین 6/47 و تحلیل ویژگی‌های دانشجویان با میانگین 6/80 کم اهمیت ترین در میان مؤلفه‌های شناسایی شده از سوی خبرگان می‌باشند که ویژگی‌های مربوط به عنصر فرایند یاددهی یادگیری مربوط به این مدل براساس ابعاد، مؤلفه‌ها و شاخص‌های زیر مورد بحث و بررسی قرار گرفته است.

بعد طراحی تدریس از ابعاد کیفیت تدریس براساس مبانی نظری و خبرگان است. این بعد دارای دو مؤلفه نظر تحلیل ویژگی‌های دانشجویان و تدوین طرح درس است. این پژوهش از نظر بعد و مؤلفه با نتایج و پژوهش‌های قنبری و سلطان زاده (1397)؛ سامری (1397)؛ اسلامیان (1397)؛ سیتی نورال و امیرول (2017)؛ تادس مناتونگا و گیلیس (2018)؛ اسلامیان، کرمی و اسلامیان (1397)؛ رزی، امام جمعه، احمدی (1397)؛ آتش افروز، پورمقدسیان و مرعشی (1397)؛ بورنگ و همکاران (1396)؛ کاک مکک (2016) و ایلونیا (2014) همسو است.

در تبیین این ابعاد و مؤلفه می‌توان گفت یکی از ابعاد اساسی و مهم در کیفیت تدریس اعضای هیئت علمی دانشگاه علوم انتظامی طراحی تدریس است در راستای یک تدریس باکیفیت لازم است یک مدرس دانشگاه قبل از شروع تدریس و در یک موقعیت و فضای مطلوب و با در نظر گرفتن عواملی چون، توانایی دانشجویان، تشخیص نیازهای یادگیری فراگیران، زمینه دانشی دانشجویان، مشکلات یادگیری دانشجویان، علایق و انتظارات دانشجویان پیش بینی وسایل و تجهیزات مورد نیاز انتخاب منابع و متون آموزشی مناسب، تدارک روش مناسب ارزشیابی درسی، تعیین اهداف آموزشی در ابتدای جلسه، مشخص کردن سرفصل‌های درس را برای جلسه آینده طراحی نماید تا زمینه مناسبی برای یک تدریس کیفی فراهم کند.

یکی دیگر از ابعاد کیفیت تدریس، اجرای تدریس است این بعد دارای سه مؤلفه تسلط علمی بر موضوع درس، ایجاد انگیزه و توانایی دانشجویان، ارائه درس در کلاس است. این بعد و مؤلفه‌های آن با پژوهش‌های قنبری و سلطان زاده (1397)؛ سامری (1397)؛ اسلامیان (1397)؛ اسلامیان، کرمی و اسلامیان (1397)؛ سیتی نورال و امیرول (2017)؛ رزی، امام جمعه، احمدی (1397)؛ بورنگ و همکاران (1396)؛ پری توریوز، کلیم، هربرت و پینگر (2018)؛ کاک مکک (2016) و ایلونیا (2014) هم راستا است.

در تبیین این بعد می‌توان گفت از ابعاد مهم در اجرای کیفیت تدریس مدرسان دانشگاه این بعد است. اجرای یک تدریس با کیفیت و مطلوب نیازمند به تسلط و خبرگی مدرسان در اجرای تدریس است. به کارگیری روش‌های مختلف تدریس در زمان اجرایی تدریس نیازمند به خلاقیت و خبرگی مدرسان دانشگاه است. مدرس دانشگاه علاوه بر ابعاد فنی تدریس، نوآوری و خلاقیت را نیز باید مدنظر قرار دهد.

در فرآیند اجرای تدریس با کیفیت انجام اقدام‌های زیر می‌تواند شرایط تدریس با کیفیت را فراهم کند: تسلط علمی بر موضوع و محتوای درس، به روز بودن دانش و تخصص مدرس، استفاده از مثال‌های عینی و یه روز در کلاس، تسلط در جمع بندی محتوای مطرح شده، به روز بودن محتوای از نظر علمی، ایجاد توانایی در دانشجویان برای یادگیری مطالب، تقویت انگیزه جهت مطالعه درس‌ها، ارتباط موضوع درس با علایق و تجارب دانشجویان، توانایی به کار گیری فنون انگیزشی در دانشجویان، ایجاد انگیزه جهت انجام کارهای پژوهش، تشویق و تحریک به منظور یادگیری گروهی، توانایی استفاده از روش‌های متنوع در تدریس، توانایی استفاده از مثال و تمثیل در تدریس، توانایی استفاده رسانه‌های آموزشی مناسب برای تسهیل یادگیری، توانایی مهارت در انتقال مطالب برای افزایش یادگیری، توانایی جذاب کردن محتوی درسی.

یکی دیگر از وظایف اعضای هیئت علمی دانشگاه در راستای انجام تدریس با کیفیت، انجام ارزشیابی‌های مناسب و ارائه بازخورد مکرر و مفید در جهت رفع نواقص یادگیری دانشجویان و تدریس خود است. این بعد دارای دو مؤلفه ارزیابی از پیشرفت یادگیری و زمان اجرای ارزشیابی است. این بعد و مؤلفه با نتایج و پژوهش‌های قنبری و سلطان زاده (1397)؛ سامری (1397)؛ اسلامیان (1397)؛ اسلامیان، کرمی و اسلامیان (1397)؛ رزی، امام جمعه، احمدی (1397)؛ سیتی نورال و امیرول (2017)؛ بورنگ و

همکاران (1396)؛ شوانگ (2017) و کاک مکک (2016) در بعضی از ابعاد و مؤلفه‌ها همسو است.

در تبیین این بعد می‌توان گفت اگر تدریس با کیفیت انجام شود اما ارزشیابی درستی صورت نگیرد، میزان موفقیت استادان و دانشجویان مشخص نخواهد شد و این موضوع ممکن است به نارضایتی دانشجویان و ارزیابی ضعیف منجر شود. از این رو، در راستای اجرای تدریس با کیفیت توسط استادان دانشگاه، باید موارد زیر را رعایت کرد: ارزشیابی متناسب با اهداف تعیین شده، بهره‌گیری از فنون و ابزارهای متنوع در ارزشیابی، ارزشیابی حجم کار خواسته شده از دانشجو در رابطه با درس، ارزشیابی حصول اطمینان از تداوم یادگیری دانشجو و برگزاری آزمون عملی، اجرای ارزشیابی تشخیصی، ارزشیابی تکوینی، ارزشیابی پایانی، سنجش آغازین و بهره‌گیری از نتایج ارزشیابی.

برخورداری از ویژگی‌های مطلوب فردی یکی از ابعاد مهم و ضروری در کیفیت تدریس استادان دانشگاه علوم انتظامی است. در حقیقت برخورداری از ویژگی‌های فردی متعادل و منطقی مقوله‌ای مهم و اثرگذار در کیفیت تدریس است.

این بعد دارای پنج مؤلفه، مهارت ارتباطی مدرس، مدیریت زمان و کلاس داری، ویژگی‌های اخلاقی مدرس، ویژگی‌های شخصیتی مدرس و جمعیت شناختی مدرس است. این بعد و مؤلفه با نتایج و پژوهش‌های قنبری و سلطان زاده (1397)؛ سامری (1397)؛ اسلامیان (1397)؛ سیتی نورال و امیرول (2017)؛ اسلامیان، کرمی و اسلامیان (1397)؛ رزی، امام جمعه، احمدی (1397)؛ آتش افروز، پورمقدسیان و مرعشی (1397)؛ لازاریدس و بوخولز (2019)؛ پری توریوز، کلیم، هربرت و پینگر (2018)؛ کاک مکک (2016)؛ ناینگ، ماین و های (2016) و عبدالسالام (2015) در بعضی از ابعاد و مؤلفه‌ها مطبق است.

در تبیین این بعد می‌توان گفت مدرس دانشگاه باید از ویژگی‌های زیر در فضای داخل کلاس و خارج از کلاس برخوردار باشد تا به اهداف مورد نظر که همان کیفیت تدریس است، برسد: انتقادپذیری، دسترسی دانشجو به استاد، ایجاد تعامل سازنده در کلاس، استفاده از مهارت‌های غیر کلامی قدرت بیان و فن سخنوری، رعایت نظم و انضباط در کلاس، استفاده بهینه از وقت، شروع و خاتمه به موقع کلاس، واپایش حضور

و غیاب دانشجویان، تشکیل جلسات جبرانی یا اضافی تجربه تدریس، رعایت ادب و احترام در تعامل با دانشجویان، توجه به همه دانشجویان هنگام تدریس، رعایت عدالت در نمره دادن به دانشجویان، رعایت شئون و ارزش های اسلامی و اخلاقی و آراستگی ظاهری و رعایت پوشش اسلامی، علاقه مندی به تدریس، میزان مسئولیت پذیری در قبال دانشجو تواضع و فروتنی، بیان شیوا و ساده در تدریس، روحیه (ذوق و شوق)، احترام به دانشجویان و عطف و مهربانی است.

پیشنهادهای پژوهش

با توجه به اینکه مؤلفه طرح درس و ویژگی اخلاقی مدرس، به عنوان وزین ترین مؤلفه های مدل پیشنهادی معرفی شده است کارگاه های آموزشی برای طراحی و تدوین طرح درس برای اعضای هیئت علمی در نظر گرفته شود و در انتخاب و به کارگیری استادان به ویژگی های اخلاقی مدرس مورد نظر واقع شوند.

باتوجه به ابعاد و مؤلفه ها و شاخص های شناسایی شده در این مدل، بهتر است مدیران و مسئولان دانشگاه در ارزشیابی عملکرد سالیانه کیفیت تدریس اعضای هیئت علمی به مؤلفه های اصلی مدل پیشنهادی توجه ویژه کنند:

- شاخص های شناسایی شده کیفیت تدریس به طور شفاف به استادان و اعضای هیئت علمی اعلام شود تا آنها را در کلاس های آموزشی مدنظر قرار دهند؛
- به منظور آشنایی بیشتر اعضای هیئت علمی با ابعاد، مؤلفه ها و شاخص های کیفیت تدریس شناسایی شده، کارگاه های آموزشی تدریس کیفی سالیانه برگزار شود؛
- شرایط ساختاری و محیطی مناسب برای تسهیل استفاده از مدل پیشنهادی در دانشگاه فراهم شود؛
- با توجه به اینکه شاخص علاقه مندی مدرس به تدریس در دانشگاه علوم انتظامی، به عنوان وزین ترین شاخص در مدل پیشنهادی معرفی شده است، در انتخاب، مصاحبه برای جذب استادان به ویژگی علاقه مندی مدرس به انجام تدریس توجه ویژه ای باید کرد.

منابع

- اسلامیان، حسن (1397) ارزیابی میزان کاربست مؤلفه‌های تدریس اثربخش توسط اعضای هیئت علمی دانشگاه علوم پزشکی بر اساس رویکرد ارزشیابی دانشجویان. فصلنامه علمی و پژوهشی طب و تزکیه. دوره 27، شماره 3، پاییز 97، صص 190-203
- آتش روز، محمد؛ پورمقدسیان، عبدالمحمد؛ مرعشی، سیدمنصور (1397). بررسی کیفیت تدریس اعضای هیئت علمی دانشگاه فرهنگیان خوزستان. فصلنامه مطالعات اندازه گیری و ارزشیابی آموزشی، سال هشتم، شماره 23، پاییز 1397، صص 49-79.
- اسلامیان، حسن؛ کرمی، مرتضی؛ اسلامیان، زهرا (1397). بررسی مطالعه رابطه بین میزان به کارگیری معیارهای تدریس اثربخش توسط استاد با روحیه علمی دانشجویان. سال دوازدهم، دوره دوم، شماره 29، بهار 97، صص 132-147.
- بختیاری، لطفعلی (1393). ارزیابی اثربخشی دوره آموزشی رشته اطلاعات انتظامی. فصلنامه پژوهش‌های اطلاعاتی و جنایی، سال نهم، شماره اول، صص 129-152.
- براتی مصلح، محمد سعید؛ شکری پور، سعید؛ محبی، علی (1395). بررسی اثربخشی آموزش‌های دوره کارشناسی ارشد فرماندهی و مدیریت انتظامی ناجا. نشریه مطالعات مدیریت آموزش انتظامی. سال نهم، شماره اول، صص 65-90.
- بامنی مقدم، محمد؛ رفیعی، سعید رضا (1396). ارزشیابی کیفیت تدریس اعضای هیئت علمی. فصلنامه اندازه گیری تربیتی، سال هشتم، شماره 29، پاییز 1396، صص 1 تا 22.
- جناآبادی، حسین؛ ناستی زایی، ناصر (1394). مقایسه وضع موجود و مطلوب اخلاق حرفه‌ای تدریس در اعضای هیئت علمی دانشگاه سیستان و بلوچستان. دو ماهنامه نشریه علمی و پژوهشی راهبردهای آموزش در علوم پزشکی، دوره 8 شماره 5، صص 318-322.
- خزایی، محمد؛ محبی، علی؛ نوری، احمد (1395). بررسی اثربخشی آموزش‌های عملی دانش آموختگان کارشناسی ارشد فرماندهی و مدیریت انتظامی. فصلنامه پژوهش‌های دانش انتظامی، سال هجدهم، شماره چهارم، صص 135-166.
- خدیوی، اسدالله؛ سید کلان، سید محمد (1397). بررسی عوامل تأثیرگذار بر کیفیت تدریس در دانشگاه فرهنگیان. دوفصلنامه علمی-پژوهشی، مطالعات آموزشی و آموزشگاهی، سال هفتم، شماره هجدهم، بهار و تابستان 1397، صص 39-70.
- خالقی خواه، علی؛ نجفی، حبیبه؛ زاهد بابلان، عادل (1397). فراتحلیل کیفیت تدریس معلمان. فصلنامه علمی و پژوهشی تدریس پژوهی، سال ششم، شماره اول بهار 1397، صص 144-131.
- رضایی، احمد؛ گرامی پور، مسعود (1396). بررسی ساختار، روایی عاملی و اعتبار ابزار کیفیت تدریس در علوم رفتاری. فصلنامه علمی پژوهشی روانسنجی، دوره 5 شماره 20، بهار 1396، صص 103-125.

فصلنامه علمی - پژوهشی مدیریت منابع در نیروی انتظامی، سال ششم، شماره 4، زمستان 1397

- رزی، جمال؛ امام جمعه، محمدرضا؛ احمدی، غلامعلی (1396). ارائه مدلی برای معلم اثربخش و بررسی تناسب آن با استلزامات اسناد بالادستی نظام آموزش و پرورش. پژوهش در برنامه‌ریزی درسی، سال چهاردهم، دوره دوم، شماره 28.
- سامری، مریم (1397). ارائه مدل تدریس اثربخش اساتید دانشگاه بر پایه تحلیل شبکه عصبی مصنوعی. نشریه علمی-پژوهشی آموزش و ارزشیابی، سال یازدهم، شماره 44، زمستان 1397، صص 79-102
- شعبانی، حسن (1395). مهارت‌های آموزشی و پرورشی. چاپ بیست و نهم، تهران: انتشارات سمت.
- قنبری، سیروس؛ سلطانی زاده، وحید (1397). ارتقاء کیفیت تدریس در پرتو ارزشیابی از استادان؛ تأملی بر دیدگاه دانشجویان. فصلنامه علمی پژوهشی تدریس پژوهی. سال ششم، شماره دوم، تابستان 97، صص 18-30.
- ملکی، حسن (1393). مهارت‌های اساسی تدریس. چاپ اول، تهران: انتشارات آبیژ.
- محمدی خانقاهی، محمد؛ حسین زاده، امید علی (1394). تدوین و اعتباریابی مدل تدریس اثربخش برای اساتید دانشگاه تبریز. نشریه علمی-پژوهشی آموزش و ارزشیابی، سال هشتم، شماره 31، پاییز 1394، صص 77-91.
- محبی، علی (1392). ارزیابی اثربخشی دوره‌های آموزشی دانشگاه علوم انتظامی. تهران: دانشگاه علوم انتظامی.
- محمدی، رضا؛ فتح آبادی، جلیل؛ یادگارزاده، غلامرضا؛ میرزامحمدی، محمدحسن؛ پرنده، کوروش (1391). ارزشیابی کیفیت در آموزش عالی، چاپ ششم، تهران: انتشارات سازمان سنجش و آموزش کشور.
- موسی پور، نعمت الله (1382). مبانی برنامه‌ریزی آموزش متوسط. مشهد: انتشارات آستان قدس رضوی.
- نامی، کلثوم؛ صفری، ثنا (1390). بررسی برخی عوامل مرتبط با کیفیت تدریس اعضای هیات علمی مروری بر پژوهش‌های قبلی. پنجمین همایش «ارزیابی کیفیت در نظام دانشگاهی» دانشگاه تهران - پردیس دانشکده‌های فنی - اردیبهشت ماه 1390.
- یزدانی، عفت؛ سلیمانی پور عمران، محبوبه (1396). رابطه مهارت ارتباطی با کیفیت تدریس استادان دانشگاه از دیدگاه دانشجویان علوم پزشکی. مجله علوم پزشکی خراسان شمالی، دوره 9، شماره 4، زمستان 96، صص 82-88.
- یوسف زاده، محمدرضا؛ محبی، علی؛ شاه مرادی، مرتضی (ب) (1395). تدریس کیفی در آموزش عالی. تهران: انتشارات دانشگاه علوم انتظامی امین.

- یار محمد زاده، پیمان؛ فیضی، ایوب؛ محمدیان، کوهستان؛ آق اتا بادی، آمنه (1396). رابطه ویژگی‌های شخصیت و سبک رهبری کلاس درس با کیفیت تدریس استادان دانشگاه. فصلنامه علمی پژوهی آموزش و ارزشیابی. دوره 10، شماره 39، پاییز 1396، صص 29-51.
- Abdus Salam, Muhammad (2015) Quality in Teaching and Learning in Primary Public and Private Schools in Bangladesh. Publication UNIVERSITETET I OSLO
- Amos, I, peter & Hassan, Zubir (2017) Quality of Teaching and its Influence on Student Satisfaction and Intention to Continue with Institution. International Journal of Education, Learning and Training. Vol. 2 (No.1) April, 2017, p1-11
- Belsito, Courtney (2016) The importance of ‘teacher quality’ and ‘quality teaching’ on academic performance. Journal of Student Engagement: Education Matters. Education Matters, 6(1), 2016, 28-38
- Bunglowala, A, & Asthana, N (2016) A TOTAL QUALITY MANAGEMENT APPROACH IN TEACHING AND LEARNING PROCESS. International Journal of Management. Volume 7, Issue 5, July–Aug 2016, pp.223–227
- Çakma, M., & Akkutay, Ü (2016) Effective Teaching in the Eye of Teacher Educators: A Case Study in a Higher Education. The Qualitative Report 2016 Volume 21, Number 12, Article 10, 2349-2364
- Ghislandi P, Raffaghelli J. (2014) Quality teaching matters: perspectives on quality teaching for the modernization of higher education. A position paper. *formazione & insegnamento. Rivista internazionale di Scienze dell'educazione e Della formazione*. 2014; 12(1): 57-86.
- Gore, Jennifer., Lloyd, Adam., Smith, Maxwell., Bowe, Julie., Ellis, (2017). Effects of professional development on the quality of teaching: Results from a randomised controlled trial of Quality Teaching Rounds Teaching and Teacher Education. 68 (2017) 99-113
- Iloanya, Jane (2014) Quality Teacher Education in Botswana: A Crucial Requirement for Effective Teaching and Learning. Literacy Information and Computer Education Journal (LICEJ), Special Issue, Volume 3, Issue 1, 2014
- Lim, D. (2015). Quality assurance in higher education: A study of developing countries. England: Ashgate
- Marsh, H. W., et al. (2009). “Exploratory structural equation modeling, integrating CFA and EFA: Application to students’ evaluations of university teaching”. *Structural Equation Modeling: A Multidisciplinary Journal*, Vol. 16, No. 3: 439-476-Hénard, F., & Roseveare, D (2012). fostering quality teaching in higher education policies and practices. *Institution management in higher education*. p7
- Nand, kishor Soni, & Teerath, Prasad Patel (2014) Quality Teaching & Higher education system in India International Journal of Scientific and Research Publications, Volume 4, Issue 1, January
- Parrish, Dominique. (2016) Promoting Quality Teaching: Phase 1 of a Case Study and Research Initiative for Progressing Evidence-Based Educational

Innovations. Literacy Information and Computer Education Journal (LICEJ). 2016; 7)1(: 2198-2205

- Patrick, C. L. (2011). Student evaluations of teaching: Effects of the Big Five personality traits, grades and the validity hypothesis. *Assessment and Evaluation in Higher Education*, 36(2), 239-249.
- shuang, chun (2017). Research on the Teaching Mode of International Police Cooperation in Law Enforcement Based on Hybrid Learning International Conference on Social Science and Management (ICSSM 2017) p426-431
- Shuang, Chunliang, & Yuan, Chunhui (2016) Teaching Model of Overseas Police Affairs Master Based on Hybrid Learning Model. *Educational Technology (ISET)*, 2016 International Symposium on. Vol 19-21 July 2016
- Shuang, Chunliang, & Yuan, Chunhui (2016) Teaching Model of Overseas Police Affairs Master Based on Hybrid Learning Model. *Educational Technology (ISET)*, 2016 International Symposium on. Vol 19-21 July 2016
- Siti Nurul, Azkiyah & Amirul, Mukminin (2017) In search of teaching quality of EFL student teachers through teaching practicum. *CEPS Journal* 7 (2017) 4, S. 105-124
- Steinhardt, I., & (2016). Mapping the quality assurance of teaching and learning in higher education: the emergence of a specialty. *Springer Science Business Media Dordrecht*. DOI 10.1007/s10734-016-0045-5
- Tadesse, Tefera, Manathunga, Catherine E & Gillies, Robyn M (2018). Making sense of quality teaching and learning in higher education in Ethiopia. *Journal of University Teaching & Learning Practice*. Volume 15 | Issue 1. pp1-20